

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน เรื่องประชากรสูงอายุเป็นเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจของรัฐบาลประเทศต่างๆทั่วโลก ทั้งนี้เนื่องจาก ข้อมูลทางประชากรแสดงให้เห็นว่า ในโลกมีประชากรที่อายุ 65 ปีขึ้นไป ถึง 260 ล้านคน ประชากรจำนวนนี้ เมื่อเทียบกับประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกแล้ว จะอยู่ในอันดับที่ 4 ของโลก ต่อจากประเทศจีน, อินเดีย และรัสเซีย(Weeks 1984:37) สำหรับประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปนั้น จากการสำรวจขององค์การสหประชาชาติพบว่า มีประมาณ 600 ล้านคน ส่วนในทวีปเอเชีย มีผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 200 ล้านคน (ประสพ รัตนานกร 2526 : 6) ประชากรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับประชากรสูงอายุ เพื่อนำข้อมูลในด้านต่างๆมาประกอบการวางแผน เพื่อกำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติ ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อความสุขของผู้สูงอายุ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

การที่ประชากรสูงอายุทั่วโลกมีจำนวนสูงมากนั้น เกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ การที่อัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรวัยเด็กลดจำนวนลง และเนื่องจากความเจริญทางการแพทย์ และพัฒนาการทางด้านโภชนาการ ทำให้คนเสียชีวิตเพราะโรคภัยไข้เจ็บน้อยลง ประชากรมีสุขภาพดี และมีอายุยืนยาวขึ้น สิ่งเหล่านี้ทำให้โครงสร้างทางอายุของประชากร มีลักษณะเป็นประชากรสูงอายุ คือมีสัดส่วนของประชากรในอายุสูงๆมากกว่าประชากรวัยเด็ก และการที่มีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นนี้ หมายถึงการเพิ่มความต้องการ ในบริการและสวัสดิการเฉพาะอย่างในด้านต่างๆตามมาด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่รัฐบาลและสังคมควรให้ความสนใจ เนื่องจากประชากรกลุ่มสูงอายุนี้นั้น ในอดีตเขาเคยเป็นผู้ที่ได้ทำประโยชน์ และเป็น

แรงงานที่สำคัญของประเทศมาแล้ว ดังนั้นสมควรให้การตอบแทนโดยช่วยให้ประชากรกลุ่มนี้ได้พบความสุขในบั้นปลายของชีวิตบ้าง

สถานภาพของผู้สูงอายุในสังคมแต่ละสังคมนั้น แตกต่างกันตามวัฒนธรรมและค่านิยม ที่เป็นพื้นฐานของสังคมแต่ละแห่ง สำหรับสถานภาพของผู้สูงอายุในประเทศทางตะวันตก และตะวันออกนั้น เนื่องจากความแตกต่างกันในพื้นฐานของสังคม คือในทางตะวันตกนั้น สภาพสังคมส่วนใหญ่ จะประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family)* ซึ่งลักษณะสังคมนี้นี้ ทำให้ความผูกพันระหว่างคนต่างรุ่นมีน้อย พ่อแม่ และลูก ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดกัน ต่างก็ต้องช่วยตัวเองกันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ไม่เอื้ออาทรต่อกัน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว และว่าเหวในวัยปลายของชีวิต ส่วนประเทศทางตะวันออกนั้น พื้นฐานทางสังคมดั้งเดิมก่อนการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยนั้น เป็นสังคมเกษตรกรรม มีความผูกพันระหว่างคนต่างรุ่นในครอบครัว เนื่องจากลักษณะครอบครัวของทางตะวันออก เป็นครอบครัวขยาย (Extended Family)* ทำให้ความผูกพันระหว่างผู้สูงอายุในครอบครัว และคนรุ่นลูกหลานยังคงมีอยู่ และในสภาพสังคมดั้งเดิม ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมแบบเก่า นั้น ผู้สูงอายุจะได้รับความรักและความนับถือ จากลูกหลานและสังคมในฐานะที่เป็นผู้มีประสบการณ์ในชีวิตสูง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า สถานภาพของผู้สูงอายุในสังคมดั้งเดิมนั้น อยู่ในสถานภาพที่ค่อนข้างสูง (Cowgill and Holmes 1972 : 310) แต่ในระยะต่อมา เมื่อมีการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เลียนแบบประเทศอุตสาหกรรมทางตะวันตก หรือที่เรียกว่าการทำให้ทันสมัย ทำให้เกิดความ

* ครอบครัวเดี่ยว หมายถึงครอบครัวที่ประกอบด้วยคู่สามีภรรยา และอาจมีหรือไม่ มีบุตรซึ่งยังไม่ได้สมรส หรือมีแต่สามีหรือภรรยาและบุตร ซึ่งยังไม่ได้สมรสเป็นส่วนใหญ่

* ครอบครัวขยายหมายถึง ครอบครัวที่ประกอบด้วยคนต่างกันสองรุ่น ได้แก่ บิดา มารดาและบุตรที่สมรสแล้ว หรือ คนต่างกันสามรุ่น คือ บิดา มารดา บุตร และหลานที่สมรสแล้ว หรือ ต่างกันสี่รุ่นขึ้นไป หรือ คู่สามีภรรยา และ ญาติพี่น้อง ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่สมรสแล้ว หรือยังไม่สมรส

เปลี่ยนแปลงในทุกๆด้านของสังคม รวมถึงระบบครอบครัวด้วย ตัวอย่างเช่น การพัฒนาประเทศ ทางด้านการศึกษา ทำให้คนรุ่นลูกมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงกว่าคนรุ่นพ่อแม่ จึงทำให้ผู้สูงอายุไม่ใช่ผู้ที่มีความรู้มากที่สุดในสังคม อีกต่อไป และการกำหนดอายุเกษียณจากการทำงาน เมื่ออายุครบ 60 ปี ทำให้ผู้สูงอายุประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากสูญเสียรายได้ที่สำคัญไป และเกิดความรู้สึกว่าตนเองไร้ประโยชน์ เนื่องจากหมดภาระที่ตนเองปฏิบัติมาเป็นเวลานาน นอกจากนั้น ในสังคมที่ทันสมัย จะมีความเคลื่อนไหวทางด้านภูมิศาสตร์ และทางด้านสังคมสูงมาก ทำให้เกิดช่องว่างในระหว่างลูก และพ่อแม่ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ความผูกพันในครอบครัวขยายนั่นลดลง และทำลายอำนาจของผู้อาวุโสให้น้อยลงด้วย

(Cowgill and Holmes 1972 :313)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาของผู้สูงอายุในสังคมที่ทันสมัย หรือกำลังจะทันสมัยนั้น เป็นปัญหาที่น่าสนใจอย่างยิ่ง และเป็นปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรงในอนาคต เนื่องจากโครงสร้างทางประชากรของโลก มีแนวโน้มที่จะเป็นประชากรสูงอายุมากขึ้น สำหรับประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งในกลุ่มประเทศที่กำลังจะทันสมัยนั้น ปัญหาประชากรผู้สูงอายุ ย่อมเป็นสิ่งที่สังคมไทยจะต้องประสบอย่างแน่นอน ดังนั้นประเด็นเกี่ยวกับประชากรสูงอายุ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการวางแผน และกำหนดมาตรการ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด

แนวโน้มของประชากรสูงอายุในประเทศไทย

จากข้อมูลสำมะโนประชากรในประเทศไทย ซึ่งเริ่มทำครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2453 และได้ทำสำมะโนประชากรครั้งต่อๆมาทุกๆ 10 ปี ได้พบว่า จากปี พ.ศ. 2453 - 2462 อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปีของประชากร ร้อยละ 1.4, พ.ศ. 2462 - 2472 อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปีของประชากร ร้อยละ 2.3 พ.ศ. 2472-2480 อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปีของประชากร ร้อยละ 2.9 พ.ศ. 2480 - 2490

อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปีของประชากร ร้อยละ 1.9 พ.ศ. 2490 - 2503 อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปีของประชากร ร้อยละ 3.2 พ.ศ. 2503 - 2513 อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยต่อปีของประชากร ร้อยละ 2.8 (วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ 2521 : 5) จากอัตราการเพิ่มของประชากร ในอดีตจนถึงปี พ.ศ. 2513 จะเห็นว่าประชากรมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2500 เริ่มมีแนวความคิดเรื่องนโยบายประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเริ่มจากนักวิชาการหลายท่าน ที่เคยไปร่วมประชุมประชากรแห่งเอเชียที่เมืองบันดง เมื่อ พ.ศ. 2498 ซึ่งเริ่มมีความคิดว่าการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็วนั้น ในอนาคตอาจก่อให้เกิดปัญหาในด้านสังคมและเศรษฐกิจแก่ประเทศชาติได้

หลังจากที่นักวิชาการได้ร่วมกันทำการวิจัยและการสัมมนาเกี่ยวกับผลเสียที่มีต่อการพัฒนาประเทศ อันเนื่องมาจากการเพิ่มของประชากรที่มากเกินไป และนำเสนอผลของการวิจัยและการสัมมนานั้นต่อรัฐบาลแล้ว รัฐบาลได้กำหนดนโยบายลดอัตราการเพิ่มของประชากรขึ้นในปี พ.ศ. 2513 โดยได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 และได้ดำเนินการสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ผลปรากฏว่า รัฐบาลประสบผลสำเร็จ ในการลดอัตราการเพิ่มของประชากรลงได้เรื่อยๆ จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ซึ่งมุ่งจะลดอัตราการเพิ่มประชากรลงจาก ร้อยละ 1.7 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2529 ให้เหลือเพียงร้อยละ 1.3 ในปีพ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

การที่รัฐบาลประสบผลสำเร็จในการลดอัตราการเพิ่มของประชากร โดยลดอัตราการเกิดลง ทำให้เกิดผลกระทบอีกด้านหนึ่ง คือ ทำให้สัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นไปด้วย

เมื่ออัตราการเกิดลดลงเนื่องจากการลดลงอย่างรวดเร็วของภาวะเจริญพันธุ์ ในระยะเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มที่จะลดต่อไปในอนาคต ซึ่งมี

ผลให้ประชากรของประเทศไทย เปลี่ยนเข้าสู่ภาวะการเป็นประชากรสูงอายุใน⁵
อนาคต จากการคาดประมาณจำนวนประชากรตั้งแต่ปี พ.ศ 2513-2548 พบว่า ใน
ระหว่าง ปีพ. ศ 2513-2548 นั้น สัดส่วนของประชากรวัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี)
ลดลงจากร้อยละ 45 เป็นต่ำกว่าร้อยละ 30 สัดส่วนของประชากรวัยแรงงาน
(15-59 ปี) และประชากรผู้สูงอายุ (60 ปีและมากกว่า) เพิ่มจากร้อยละ 50
เป็นร้อยละ 64-69 และร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 8 ตามลำดับ และจากการคาด
ประมาณประชากร (พ.ศ 2513-พ.ศ 2548) นั้นพบว่าแต่ละช่วงปีของการคาด
ประมาณ ที่ใช้สมมุติฐานภาวะเจริญพันธุ์ระดับสูงและระดับต่ำ ได้จำนวนประชากรผู้
สูงอายุที่คาดประมาณเท่ากันคือจำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มเป็น 2.8 ล้านคนใน
ปี พ.ศ 2528 และ เป็น 5.3 ล้านคนในปี พ.ศ 2548
(นภาพร ชโยวรรณ 2528 : 5-10)

ปัญหาเกี่ยวกับประชากรสูงอายุในสังคมไทย

ในขณะที่ประชากรสูงอายุของประเทศไทย มีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นใน
อนาคต ดังข้อมูลทีกล่าวมาแล้ว สังคมไทยก็พัฒนาไปสู่ยุคของความก้าวหน้า ทั้งทาง
ด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งก่อให้เกิดการขยายตัวของเมือง (Urbanization)
มากขึ้น มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการผลิต เช่น การใช้เครื่องจักร
แทนแรงงานคน เป็นต้น แรงงานจะหลั่งไหลจากภาคเกษตรกรรมในชนบทเข้าสู่ภาค
อุตสาหกรรมในตัวเมือง ทำให้เกิดการย้ายถิ่นของสมาชิกในครอบครัว สิ่งต่างๆ
เหล่านี้ ได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของครอบครัว กล่าวคือ คนในสังคมเริ่มเห็น
ความสำคัญของครอบครัวเดี่ยว มากกว่าครอบครัวขยาย ซึ่งแต่เดิมมาครอบครัวไทย
ส่วนใหญ่ เป็นครอบครัวขยาย อันประกอบด้วยเครือญาติหลายรุ่นอยู่รวมกัน ต่อมา
ครอบครัวมีขนาดที่เล็กลง เป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วย สามิ ภรรยา และ
บุตร เท่านั้นในสังคมที่ทุกคนต้องดูแลตัวเอง และช่วยเหลือตัวเอง รวมทั้งปรับตัวให้
เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ของสังคมอยู่ตลอดเวลา ผู้สูงอายุจึงกลายเป็นกลุ่มคนที่
ครอบครัวและสังคมให้ความสำคัญลดน้อยลง ซึ่งทำให้ชีวิตของคนชราเริ่มพบกับปัญหา
มากขึ้น ปัญหาที่สำคัญของคนชรา ได้แก่ สุขภาพที่ทรุดโทรมลง เช่น หูดัง ความจำ

เสื่อม เจ็บป่วยง่าย ขาดความกระฉับกระเฉง ความสามารถในการทำงานลดลง ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ลดน้อยลงไปด้วย สิ่งเหล่านี้ทำให้สถานภาพและบทบาทที่เคยมีอยู่เปลี่ยนแปลงไป คนชราจึงต้องมีการปรับตัว ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม (เขมิกา ยามะรัต , 2527 : 2-3) ทั้งนี้ก็สืบเนื่องจากในสังคมสมัยก่อน ผู้สูงอายุ คือพ่อแม่ที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนลูก มีบุญคุณที่ทำให้ลูกมีชีวิตเติบโตใหญ่มาได้ เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าลงลูกก็มีหน้าที่เลี้ยงดูตอบแทนไปจนสิ้นอายุขัย ความรู้สึกที่ว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้มีพระคุณ ที่ลูกหลานจะต้องดูแลด้วยความกตัญญูรู้คุณนี้ น่าจะยังคงมีอยู่ในระดับครอบครัวในปัจจุบัน แต่เนื่องจากในสมัยนี้ บางครอบครัวนั้น พ่อแม่มีลูกโดยไม่ได้ปรารถนา หรือทิ้งขว้างไม่ดูแลเอาใจใส่ จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ทำให้ผู้เยาว์ขาดความรู้สึกสำนึกในบุญคุณของพ่อแม่ การขาดความรู้สึกสำนึกในบุญคุณของผู้สูงอายุนี้ เป็นสาเหตุสำคัญ ของการทอดทิ้งละเลยผู้สูงอายุ ทำให้ผู้ที่กำลังจะเป็นผู้สูงอายุ ต้องเตรียมช่วยตัวเองในยามชรา (พัทยา สายหู 2524 : 97-98)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุนั้นต้องเผชิญกับปัญหาในด้านต่างๆ หลายๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงเห็นว่า เรื่องราวเกี่ยวกับผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุในด้านต่างๆ เท่าที่จะหาได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเพื่อวางแผน และกำหนดมาตรการในการปฏิบัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงให้มากที่สุด โดยผู้วิจัยจะศึกษาจากเนื้อหาของเอกสารวิชาการ ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย ที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 จนถึงปี พ.ศ. 2529 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการศึกษา

การที่ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ในงานวิจัยชิ้นนี้ ก็เนื่องจากการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นเทคนิควิจัย ที่เหมาะสำหรับการพรรณานำเนื้อหาของเอกสารที่มีการลงรหัสเนื้อหาที่ปรากฏ (Manifest) ผลของการวิเคราะห์ จะขึ้นอยู่กับระเบียบการที่วางไว้ ไม่ขึ้นอยู่กับตัวผู้วิเคราะห์ และมีการดำเนินการที่เป็นระบบ

เพื่อให้เนื้อหาที่อยู่ในประเด็นทั้งหมด ได้รับการวิเคราะห์ และสามารถเสนอผลการวิเคราะห์ ออกมาในรูปของตัวเลขได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย นั้น ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของความรู้ ในเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาวิธีเสนอสาระเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่ปรากฏในเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความตั้งใจและลักษณะอื่นๆของผู้สื่อสารนั้นๆ
4. เพื่อศึกษาความคิด ความสนใจ และคุณค่าซึ่งเป็นสภาพทางสังคม และวัฒนธรรมของผู้ผลิตที่สะท้อนจากเอกสารสิ่งพิมพ์เหล่านั้น

แนวความคิดสำคัญของการศึกษา

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาพัฒนาการของความรู้ วิธีเสนอสาระเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย ศึกษาลักษณะของผู้สื่อสาร และศึกษาความสนใจของผู้เขียนและสิ่งต่างๆที่สะท้อนออกมาจากเอกสารเหล่านั้น

สมมติฐาน

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ปัญหาทางสุขภาพเป็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้นเนื้อหาส่วนใหญ่ของเอกสารที่ศึกษาจึงน่าจะเกี่ยวกับอนามัยผู้สูงอายุ และผู้ที่มีบทบาทในการผลิตเอกสารควรจะเป็นผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับสุขภาพ

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งจะศึกษา เอกสาร สิ่งพิมพ์ทางวิชาการ เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทยซึ่งตีพิมพ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 ถึงปี พ.ศ. 2529 ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแผนที่ 5

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นหลักเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้ 5 ด้านคือ

1. สิ่งแวดล้อมทางสังคมของผู้สูงอายุ
2. เศรษฐกิจของผู้สูงอายุ
3. อนามัยของผู้สูงอายุ
4. ความช่วยเหลือที่ให้แก่ผู้สูงอายุ
5. เรื่องอื่นๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ความจำกัดของการศึกษา

1 ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ เนื้อหาเอกสารวิชาการ เกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทยเท่าที่จะสามารถค้นหาต้นฉบับได้เท่านั้น

2 ในกรณีที่งานวิจัยนำเสนอในรูปแบบของบทความ ลงพิมพ์เผยแพร่ในวารสารต่างๆ ผู้วิจัยจัดงานวิจัยชิ้นนั้นเข้าเป็นประเภทบทความ จึงเป็นเหตุให้ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า มีเอกสารประเภทงานวิจัยปรากฏน้อยมาก

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย (Operational Definition)

ผู้สูงอายุ ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60ปีขึ้นไป

เอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ หมายถึง หนังสือ วารสาร (Journals) วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย และบทความทางวิชาการ

หนังสือ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้กำหนดออกตามวาระ มีเนื้อหาสมบูรณ์ในเล่มหนึ่งๆหรือชุดหนึ่งๆสำหรับหนังสือที่มีเนื้อหายาวมาก และมีการพิมพ์ติดต่อกันหลายเล่ม (Volumes) ในหนึ่งชุด (Series) สิ่งพิมพ์ที่จัดว่าเป็นหนังสือจะมีตั้งแต่ 49 หน้าขึ้นไป หนังสือเล่มหนึ่งหรือชุดหนึ่ง อาจจะมีเพียงเรื่องเดียวหรือหลายเรื่องก็ได้

วารสาร (Journals) หมายถึง วารสารทางวิชาการ จัดพิมพ์โดยสถาบันวิชาการ สมาคมวิชาการ หรือองค์การ ประกอบด้วยข่าวความเคลื่อนไหวในวงการ รายงานบทความหรือกิจการในแขนงวิชาการ

วิทยานิพนธ์ (Thesis and Dissertation) หมายถึง ผลงานของนักศึกษา ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสำรวจ การทดลอง และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระเบียบแบบแผน เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่

บทความ (Article) หมายถึง เรื่องใดๆ ที่มีใช้เป็นคอลัมน์ประจำในวารสาร ส่วนข่าวความเคลื่อนไหว กิจกรรมต่างๆ รายงานการประชุม รวมทั้งบทบรรณาธิการ ฯลฯ ไม่ถือเป็นบทความ บทความหนึ่งๆจะมีผู้เขียนแต่ละคน ในเรื่องแตกต่างกันออกไปในกรณีที่บทความนั้นมีผู้เขียนร่วมกันแต่ไม่แยกงานเขียนให้เห็นเด่นชัดก็ถือว่าเป็นเพียงบทความเดียว

ประโยชน์ของการศึกษา

ประโยชน์จากการศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. จะช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการของความรู้ ในเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ปรากฏในเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ในประเทศไทย
2. จะช่วยให้ทราบถึง แนวทางของการเสนอสาระ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ที่ปรากฏในเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ ในประเทศไทย

3. ช่วยให้เราทราบถึงความตั้งใจ และลักษณะของผู้สื่อสาร โดยพิจารณาจากเนื้อหาของเอกสารนั้นๆ

4. จะช่วยให้ทราบถึงประเด็นที่เป็นที่สนใจของผู้ผลิตเอกสารนั้นๆ ซึ่งจะทำให้เราทราบอีกด้วยว่า ความสนใจในเรื่องผู้สูงอายุของประเทศไทย เน้นหนักในเรื่องใดบ้าง แตกต่างหรือคล้ายคลึงกับต่างประเทศ

5. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้ ไปใช้ในการวางแผนและปฏิบัติในการบริการแก่ประชาชนสูงอายุในประเทศไทย ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น